

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN CÁC TRUNG TÂM LOGISTIC TẠI VIỆT NAM: KINH NGHIỆM TỪ CÁC TRUNG TÂM LOGISTICS Ở CHÂU ÂU

● NHAN CẨM TRÍ

Trường Đại học Kinh tế - Tài chính Thành phố Hồ Chí Minh

DOI: <https://doi.org/10.62831/202504025>

TÓM TẮT:

Bài viết phân tích vai trò của các trung tâm logistics; sự hình thành và phát triển của các trung tâm logistics lớn ở châu Âu như Rotterdam, Hamburg và Antwerp; các yếu tố chính dẫn đến sự thành công, cũng như định hướng của các trung tâm logistics ở châu Âu trong phát triển bền vững, giảm thiểu tác động đến môi trường thông qua việc ứng dụng công nghệ xanh và năng lượng tái tạo. Từ kinh nghiệm của các trung tâm logistics ở châu Âu, bài viết phân tích vai trò, thực trạng hoạt động của các trung tâm logistics tại Việt Nam, đồng thời khuyến nghị các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động của các trung tâm này, góp phần giảm chi phí logistics, từ đó tăng sức cạnh tranh của lĩnh vực logistics và hàng hóa Việt Nam trên thị trường quốc tế.

Từ khóa: trung tâm logistics, giải pháp, phát triển, châu Âu, Việt Nam.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự bùng nổ của thương mại quốc tế, logistics đóng vai trò ngày càng quan trọng trong thúc đẩy phát triển kinh tế và kết nối các quốc gia. Để phát triển tốt các hoạt động logistics, Việt Nam không thể không chú ý đến các trung tâm logistics, vì đó là nơi giao thương, vận chuyển và lưu thông hàng hóa. Châu Âu với hệ thống hậu cần tiên tiến và hiệu quả, đã trở thành một trung tâm vận tải và bảo hiểm lớn nhất, mạnh mẽ nhất trong các trung tâm phát triển logistics trên thế giới (Skender et al., 2019). Nghiên cứu sự phát triển của các trung tâm

logistics tại châu Âu không chỉ giúp hiểu rõ hơn về các mô hình thành công của khu vực này, mà còn cung cấp những bài học quan trọng cho Việt Nam trong quá trình xây dựng và phát triển ngành Logistics. Điều này đặc biệt quan trọng khi Việt Nam đang ngày càng hội nhập sâu rộng vào nền kinh tế thế giới. Trong khi Việt Nam đang ngày càng hội nhập sâu rộng và chặt chẽ hơn với thị trường toàn cầu. Vì vậy, việc tìm hiểu, nghiên cứu hoạt động và thực tiễn của các trung tâm logistics lâu đời ở châu Âu sẽ cung cấp những bài học quý giá để cải thiện hoạt động logistics ở trong nước và quốc tế.

2. Vai trò của các trung tâm logistics

Trung tâm logistics là một khu vực xác định được chỉ định cho tất cả các hoạt động vận chuyển và phân phối hàng hóa trong nước và quốc tế. Trung tâm này thường bao gồm nhà kho, khu vực lưu trữ, trung tâm phân phối, văn phòng và các cơ sở khác được xây dựng cho mục đích hậu cần. Các trung tâm logistics đóng vai trò quan trọng trong chuỗi cung ứng và quản lý logistics, giúp tối ưu hóa chuỗi cung ứng bằng cách giảm chi phí vận chuyển và thời gian giao hàng thông qua việc tối ưu hóa các tuyến đường và phương thức vận tải. Đồng thời, các trung tâm logistics tăng hiệu quả hoạt động bằng cách cải thiện quy trình quản lý và phân phối hàng tồn kho, giúp doanh nghiệp đáp ứng nhanh chóng nhu cầu thị trường. Ngoài ra, họ hỗ trợ thương mại quốc tế bằng cách kết nối các phương thức vận tải khác nhau như đường bộ, đường sắt, đường biển và đường hàng không, tạo thuận lợi cho thương mại quốc tế (Budner & Pawlicka, 2019).

Các chức năng chính của logistics là lưu trữ và quản lý hàng tồn kho. Chúng đảm bảo hàng hóa được lưu trữ an toàn và quản lý hiệu quả. Bên cạnh đó, các trung tâm logistics phối hợp, vận chuyển hàng hóa đến các điểm đến một cách hiệu quả. Ngoài ra, các trung tâm này cung cấp những dịch vụ giá trị gia tăng như đóng gói, dán nhãn, lắp ráp và các dịch vụ khác làm tăng giá trị cho sản phẩm. Cuối cùng, các trung tâm logistics sử dụng công nghệ thông tin để giám sát và quản lý hoạt động logistics, từ đó tối ưu hóa quy trình và giảm thiểu sai sót.

3. Kinh nghiệm phát triển của các trung tâm logistics lớn ở châu Âu

3.1. Trung tâm logistics Rotterdam của Hà Lan

Cảng Rotterdam là cảng lớn nhất ở châu Âu và là một trong những cảng bận rộn nhất thế giới. Quá trình phát triển của cảng đã trải qua nhiều giai đoạn quan trọng. Trong kỷ nguyên hiện đại, Rotterdam tiếp tục mở rộng và hiện đại hóa cơ sở hạ tầng.

Trung tâm Logistics Rotterdam có một số thế mạnh đáng chú ý. Vị trí chiến lược của nó ở cửa

sông Rhine tạo điều kiện thuận lợi cho việc vận chuyển hàng hóa. Cảng Rotterdam có cơ sở hạ tầng hiện đại với bến cảng sâu, hệ thống đường sắt và đường bộ được kết nối tốt, đảm bảo hiệu quả trong hoạt động logistics. Ngoài ra, chính phủ Hà Lan đã có các chính sách hỗ trợ mạnh mẽ cho ngành Logistics, bao gồm ưu đãi thuế và đầu tư vào công nghệ, giúp thúc đẩy sự phát triển và khả năng cạnh tranh của cảng.

Tuy nhiên, trung tâm logistics Rotterdam cũng có một số điểm hạn chế. *Thứ nhất*, chi phí vận hành và nhân công tại Rotterdam cao hơn so với nhiều cảng khác trên thế giới, làm ảnh hưởng đến lợi nhuận của các doanh nghiệp hoạt động tại đây. *Thứ hai*, các quy định về môi trường và an toàn lao động ở Hà Lan khá phức tạp, có thể làm tăng chi phí và làm phức tạp quy trình hậu cần, đòi hỏi các doanh nghiệp phải tuân thủ nghiêm ngặt các tiêu chuẩn này (Yildiz & Tabak, 2018).

3.2. Trung tâm logistics Antwerp của Bỉ

Cảng Antwerp là một trong những cảng lớn và quan trọng nhất ở châu Âu, đã trải qua nhiều giai đoạn phát triển quan trọng. Ngày nay, cảng Antwerp tiếp tục phát triển với các dự án mở rộng và nâng cấp cơ sở hạ tầng, áp dụng công nghệ tiên tiến và chú trọng phát triển bền vững, nhằm giảm thiểu tác động đến môi trường và tăng hiệu quả hoạt động.

Sự phát triển không ngừng của cảng Antwerp không chỉ phản ánh tầm quan trọng của nó trong mạng lưới hậu cần toàn cầu, mà còn thể hiện khả năng thích ứng và đổi mới của cảng theo thời gian. Cảng Antwerp có nhiều thế mạnh vượt trội. Cơ sở hạ tầng hiện đại đã tạo điều kiện thuận lợi cho việc vận chuyển hàng hóa. Ngoài ra, Chính phủ Bỉ cũng có những chính sách hỗ trợ mạnh mẽ cho ngành logistics.

Tuy nhiên, cảng Antwerp cũng phải đối mặt với một số điểm yếu, trong đó đáng chú ý là chi phí vận hành và nhân công ở đây cao hơn nhiều cảng khác trên thế giới, làm tăng chi phí chung cho các doanh nghiệp sử dụng dịch vụ của cảng. Ngoài ra, ùn tắc giao thông tại các cảng, bến gây chậm trễ trong quá

trình vận chuyển, ảnh hưởng đến hiệu quả và thời gian giao hàng. Những yếu tố này làm giảm khả năng cạnh tranh của cảng Antwerp so với các cảng khác trên thế giới (Yildiz & Tabak, 2018).

3.3. Trung tâm Logistics Hamburg Hub của Đức

Trung tâm Logistics Hamburg là một điểm kết nối quan trọng cho việc số hóa trong lĩnh vực logistics đường bộ, đường thủy và đường hàng không tại Đức và châu Âu. Đây là một địa điểm tiêu biểu cho các hệ thống logistics thông minh, với mục tiêu phát triển các mô hình kinh doanh và sản phẩm số hóa cho mọi phân khúc trong chuỗi giá trị logistics.

Trung tâm này tập hợp các doanh nghiệp hàng đầu, doanh nghiệp vừa và nhỏ, start-up, cùng các tổ chức khoa học và nghiên cứu, nhằm thúc đẩy sự hợp tác và đổi mới trong lĩnh vực logistics. Với hệ thống quản lý thông minh SmartPORT, cảng sử dụng công nghệ IoT, blockchain và dữ liệu thời gian thực để quản lý lưu lượng tàu thuyền, giao thông đường bộ và chuỗi cung ứng.

Các giải pháp tự động hóa như cần cầu tự động và xe tải tự hành (AGVs) đã giúp giảm thời gian xử lý hàng hóa và tăng độ chính xác. Trung tâm cũng hợp tác với các công ty công nghệ lớn và hỗ trợ các start-up trong việc phát triển các giải pháp đổi mới. Những nỗ lực này không chỉ giảm chi phí vận hành và phát thải CO₂ mà còn khẳng định Hamburg là hình mẫu toàn cầu về số hóa logistics, dù vẫn đối mặt với thách thức như chi phí đầu tư lớn và vấn đề bảo mật dữ liệu (Todua & Belnitsky, 2020).

4. Thực trạng hoạt động của các trung tâm logistics tại Việt Nam

Tính đến năm 2024, tổng diện tích các trung tâm logistics tại Việt Nam đã tăng lên nhanh chóng. Thành phố Hồ Chí Minh dự kiến xây dựng 8 trung tâm logistics với tổng diện tích hơn 750 ha, gồm các khu vực: Cát Lái, Long Bình, Linh Trung và các trung tâm khác tại Củ Chi, Tân Kiên, Hiệp Phước, Hóc Môn. Tại khu vực miền Bắc và miền Trung, nhiều trung tâm logistics lớn cũng đang được phát triển. Trung tâm Logistics tại Khu công

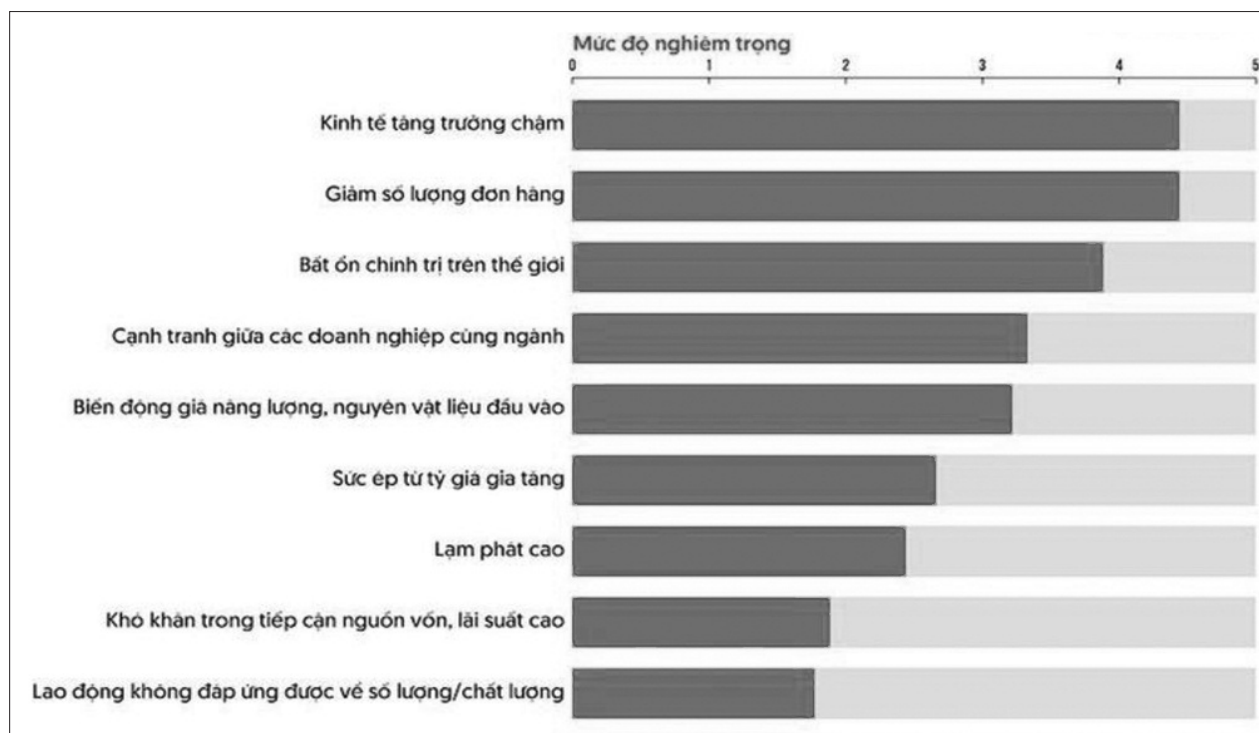
ng nghiệp Vĩnh Phúc có diện tích 83 ha. Khu kinh tế Nghi Sơn có tổng diện tích lên tới 395 ha. Độ phủ của các trung tâm logistics tại Việt Nam đang tăng trưởng mạnh mẽ trên cả nước, đặc biệt tại các khu vực có vị trí địa lý và cơ sở hạ tầng thuận lợi cho giao thông vận tải và xuất nhập khẩu (Thi Thu Hoa et al., 2020).

Các trung tâm logistics tại Việt Nam đang phát triển mạnh mẽ, nhưng vẫn còn một số thách thức về chất lượng và hiệu quả hoạt động. Nhiều trung tâm logistics hiện đại đã được xây dựng tại các khu công nghiệp, cảng biển lớn, như các trung tâm logistics tại Đà Nẵng, Hải Phòng,... chủ yếu được điều hành bởi các doanh nghiệp vừa và nhỏ. Hầu hết các doanh nghiệp logistics trong nước đều có quy mô nhỏ, thiếu vốn đầu tư, có công nghệ lạc hậu so với các trung tâm logistics quốc tế. Nhiều doanh nghiệp logistics tại Việt Nam chưa ứng dụng hoặc chậm áp dụng các công nghệ tiên tiến như tự động hóa, quản lý kho bãi sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI) hay Internet vạn vật (IoT). Điều này ảnh hưởng đến năng suất và khả năng quản lý hàng hóa trong quá trình vận chuyển. Tuy nhiên, một số doanh nghiệp nước ngoài như FM Logistic đã bắt đầu mở rộng hoạt động tại Việt Nam, đầu tư vào các giải pháp kho bãi tiên tiến, góp phần nâng cao tiêu chuẩn ngành.

Cơ sở hạ tầng vẫn còn những hạn chế, đặc biệt là mạng lưới đường bộ khiến việc vận chuyển hàng hóa chưa đồng bộ. Tỷ lệ sử dụng đường bộ cho logistics vẫn chiếm ưu thế, dẫn đến ùn tắc và tăng chi phí logistics.

Theo tính toán của Hiệp hội Doanh nghiệp dịch vụ Logistics Việt Nam (VLA), chi phí logistics vẫn chiếm khoảng 16,8% giá trị hàng hóa Việt Nam vào năm 2024, trong khi mức chi phí này trên thế giới hiện chỉ khoảng 10,6%. Chi phí logistics cao đã không chỉ tiêu tốn nguồn lực quốc gia, đẩy chi phí sản xuất, giá cả hàng hóa lên cao, mà còn khiến doanh nghiệp khó cạnh tranh trên thị trường. Từ đó, các doanh nghiệp logistics Việt Nam phải đối mặt với nhiều thách thức (Hình 1).

Hình 1: Một số thách thức doanh nghiệp logistics Việt Nam đang đối mặt

Nguồn: Kết quả khảo sát của Hiệp hội Doanh nghiệp dịch vụ Logistics Việt Nam (VLA)

5. Giải pháp phát triển các trung tâm logistics tại Việt Nam

Để hoàn thiện các trung tâm logistics tại Việt Nam, việc xây dựng mạng lưới phân phối hiệu quả là yếu tố then chốt. Cần tập trung phát triển hệ thống kho bãi theo vùng kinh tế trọng điểm để tối ưu hóa dòng chảy hàng hóa và giảm thời gian vận chuyển. Các trung tâm phân phối cần liên kết chặt chẽ với các cụm cảng biển, sân bay và cửa khẩu quốc tế, đảm bảo luồng hàng hóa xuyên suốt giữa các khu vực nội địa và quốc tế. Ngoài ra, việc phối hợp với các nhà cung cấp dịch vụ vận tải đa phương thức sẽ giúp giảm chi phí logistics, đồng thời tăng cường khả năng kết nối và linh hoạt trong quản lý chuỗi cung ứng.

Ứng dụng công nghệ hiện đại là giải pháp quan trọng để nâng cao hiệu suất vận hành tại các trung tâm logistics. Các doanh nghiệp cần đầu tư vào hệ thống quản lý chuỗi cung ứng tích hợp (SCM), Internet vạn vật (IoT), trí tuệ nhân tạo (AI) và blockchain nhằm tăng khả năng theo dõi, tối ưu hóa

quy trình và nâng cao tính minh bạch. Bên cạnh đó, chính phủ cần ưu tiên cải thiện cơ sở hạ tầng giao thông như đường cao tốc, cảng biển và đường sắt để đảm bảo khả năng vận chuyển hàng hóa thuận lợi. Hệ thống cơ sở hạ tầng hiện đại sẽ giúp giảm ùn tắc, tăng tốc độ vận chuyển và nâng cao hiệu quả hoạt động logistics.

Nguồn lao động chất lượng cao là yếu tố nền tảng để vận hành hiệu quả các trung tâm logistics. Việt Nam cần triển khai các chương trình đào tạo chuyên sâu về quản lý logistics, vận tải đa phương thức và công nghệ chuỗi cung ứng để đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của thị trường. Ngoài ra, cần xây dựng các chính sách hỗ trợ doanh nghiệp tối ưu hóa chi phí, bao gồm giảm thuế và cung cấp gói hỗ trợ đầu tư công nghệ mới.

Kết hợp cả yếu tố đào tạo nhân lực và kiểm soát chi phí, các trung tâm logistics tại Việt Nam sẽ đạt được sự phát triển bền vững và nâng cao khả năng cạnh tranh trên trường quốc tế ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Budner, W. W., & Pawlicka, K. (2019). LOGISTICS CENTRE - LOCATION AND ITS SIGNIFICANCE FOR THE CITY. *The European Proceedings of Social & Behavioural Sciences*.
2. Skender, H. P., Zaninović, P. A., & Lolić, A. (2019). The importance of logistics distribution centers as nodes in logistics networks. *Pomorstvo*, 33(2), 149–157. <https://doi.org/10.31217/p.33.2.4>
3. Thi Thu Hoa, H., Van Khoang, N., Quang Dao, T., Van Thanh, L., Thi Hue, C., & Huynh Luu Phuong, N. (2020). Influencing Factors To Logistics Centre Formation – a Study of Vietnam-Based Logistics Sector. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 8(1), 802–813. <https://doi.org/10.18510/hssr.2020.8196>
3. Todua, V. A., & Belnitsky, D. S. (2020). Features of the formation of logistics centers in Germany and Italy. *Transportation Systems and Technology*, 6(4), 61-72. <https://doi.org/10.17816/transsyst20206461-72>
4. Yildiz, K., & Tabak, C. (2018). Turkey's Logistics Impact Compared To the Netherlands, Germany and Belgium. *International Journal of Logistics Systems and Management*, 30(1), 1. <https://doi.org/10.1504/ijlsm.2018.10008839>.

Ngày nhận bài: 7/12/2024

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 22/12/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 8/1/2025

**DEVELOPING LOGISTICS CENTERS IN VIETNAM:
LESSONS FROM EUROPEAN LOGISTICS HUBS**

● NHAN CAM TRI

University of Economics and Finance (UEF)

ABSTRACT:

This study analyzes the current state of logistics center operations in Vietnam and proposes solutions for their development. Additionally, it examines the formation and growth of major European logistics hubs such as Rotterdam, Hamburg, and Antwerp. Key success factors of these centers include strategic location, multimodal transportation connectivity, modern technology adoption, and comprehensive infrastructure planning. Notably, European logistics hubs emphasize sustainable development by minimizing environmental impact through green technologies and renewable energy. Lessons from Europe can provide valuable insights for Vietnam to enhance operational efficiency, reduce logistics costs, and improve competitiveness in the global market.

Keywords: Europe, logistics hub, international trade, transportation.